

POSUDEK OPONENTA DIPLOMOVÉ PRÁCE

Jméno diplomanta:	Markéta Burešová
Téma práce:	Trestní odpovědnost právnických osob a možnost jejich vyvinění prostřednictvím compliance programů
Rozsah práce	124 stran
Datum odevzdání práce:	27.2.2023
Vedoucí diplomové práce:	Prof. JUDr. Jiří Jelínek, CSc.
Oponent diplomové práce:	JUDr. Rudolf Vokoun, CSc.

1. Aktuálnost (novost) tématu:

Diplomantka si za téma své práce zvolila problematiku, která sice bývá častým tématem kvalifikačních prací, ale záslužně se v ní soustředila na otázky, které bývají v diplomových (i v rigorózních) pracích na dané téma zpravidla opomíjeny, a to především na složitou problematiku tzv. compliance programů. Proto třeba předloženou diplomovou práci považovat za rozhodně aktuální, žádoucí a potřebnou.

2. Náročnost tématu na teoretické znalosti, vstupní údaje a jejich zpracování a použité metody:

Problematika trestní odpovědnosti právnických osob je přiměřeně náročná na zpracování pramenného materiálu, kterého sice není nedostatek (o čemž ostatně svědčí i poměrně velmi široký okruh pramenů, ze kterých diplomantka vychází), avšak jeho analytické zpracování vyžaduje pečlivý a kritický přístup. Práce je ovšem náročná i na vlastní zpracování, protože nezdírká se setkáváme s protichůdnými nebo přinejmenším s nesouladnými názory autorů na řešení některých (často i zásadních) otázek. Pro zdárné zpracování tématu je konečně potřebné a nezbytné rovněž velmi dobré zvládnutí problematiky obecných základů trestní odpovědnosti, jakož i vybrané civilistické a obchodní materie. Metoda kritické analýzy, resp. metoda analyticko-syntetická, a zčásti též metoda komparativní, které byly v práci použity, odpovídají předmětu práce a vytyčeným cílům.

3. Formální a systematické členění práce:

Diplomantka se nejprve věnuje vývoji trestní odpovědnosti v systému common law a v systému kontinentálním, různým konceptům veřejnoprávní odpovědnosti právnických osob (pravá trestní, nepravá trestní, administrativněprávní) na což navazuje genezi právní úpravy trestní odpovědnosti právnických osob v České republice. Jádrem práce jsou třetí a čtvrtá kapitola, věnované především problematice exkulpace (vyvinění) právnických osob a problematice pojmu, smyslu, tvorby a obsahu compliance programů, když výsledky teoretických úvah poté záslužně demonstruje na konkrétní situaci ve společnosti Teva. Shrnutí poznatků a názorů diplomantky pak nalézáme v závěru práce. Systematika členění práce je proto zcela logická, přehledná a plně funkční.

4. Vyjádření k práci

Práci lze celkově hodnotit jednoznačně velmi kladně. Cíl práce je vytyčen konkrétně a zcela jasně. Teoretická partie věnovaná zejména různým konceptům právnické osoby, resp. obecným znakům tohoto pojmu, představují potřebný základ pro další části práce. Za zdařilou třeba považovat pasáž věnovanou teoretickým i praktickým argumentům stoupenců i odpůrců pravé trestní odpovědnosti právnických osob, a to včetně důsledného vyvrácení argumentů proti trestní odpovědnosti právnických osob. Pěkně je zpracované srovnání pravé a nepravé trestní odpovědnosti, včetně identifikace nedostatků odpovědnosti nepravé. Geneze vedoucí k přijetí právní úpravy TOPO, resp. její základní mezníky, jsou postiženy přehledně a ilustrativně. Zde třeba vyzdvihnout pečlivě provedené srovnání závěrů tzv. Motejlovy komise a přijaté právní úpravy. Záslužně diplomantka koncentruje svoji pozornost na princip přičitatelnosti, a to mimo jiné jako teoretický základ a důsledek odvozené trestní odpovědnosti, resp. jako překlenutí výhrad a conto fiktivní povahy právnické osoby, nemající vlastní intelekt, vůli, ani zavinění či vnější projev, resp. postrádající svéprávnost, tedy vyžadující zastoupení v právním i v protiprávním jednání fyzickou osobou jako sekundárním nebo dokonce terciálním pachatelem. Zejména třeba kvitovat, že diplomantka se koncentruje na sporné otázky, jako je například otázka, zda ustanovení § 8 odst. 2 TOPO vylučuje

odpovědnost ex ante nebo až ex post, resp. jaký je vztah ustanovení § 8 odst. 5 k ustanovení § 8 odst. 2 písm. b) TOPO. Rozhodně důvodná je její kritika stran zákonem použitým pojmu „zproštění odpovědnosti“, které spíše indikuje odpovědnost objektivní, a především neurčitého a zákonem blíže nevymezeného institutu „veškeré úsilí, které lze spravedlivě požadovat“. I pro odborného čtenáře je poučná pasáž věnovaná historickému vývoji compliance programů, a to především v USA a ve Velké Británii. Souhlasit třeba s názorem na interdisciplinární povahu těchto opatření. Ilustrativní a správné jsou úvahy o tvorbě compliance programů a o jejich obsahovém zaměření. Výslovně třeba vyzdvihnout, že diplomantka využila své stáže na compliance oddělení společnosti Teva k získání konkrétních praktických poznatků o realizaci compliance programů v praxi této společnosti. V závěru své práce pak diplomantka shrnuje své poznatky a názory. Zavedení trestní odpovědnosti právnických osob považuje za správné, větší pozornost teorie i praxe doporučuje soustředit na ustanovení o možnosti vyvinění právnické osoby, včetně například rámcové právní úpravy namísto současné metodiky NSZ. Nepochybně třeba přisvědčit diplomantce v tezi, kterou svoji práci uzavírá, a to, že nestačí compliance programy přijmout, ale je třeba je důsledně uvádět v život.

Celkově lze předloženou diplomovou práci hodnotit jako mimořádně kvalitní. Diplomantka prokázala velmi pěknou orientaci v právní úpravě zkoumané problematiky a do náležité hloubky se seznámila i s rozsáhlou relevantní odbornou literaturou a s judikaturou. S prameny diplomantka pracuje zcela samostatně, efektivně a tvůrčím způsobem. Vyzdvihnout třeba rovněž pečlivost zpracování, kritický přístup k názorům obsaženým v odborných pramenech, schopnost jejich srovnání a hodnocení a vesměs úspěšnou snahu po formulaci vlastního stanoviska. Vnější úprava práce je velmi pěkná, jazykové zpracování práce a kvalita vyjadřování diplomantky mají výbornou úroveň.

Závěr: předložená diplomová práce po obsahové i po formální stránce rozhodně splňuje požadavky na ni kladené a je nesporně zcela způsobilým podkladem pro ústní obhajobu.

5. Kritéria hodnocení práce

Splnění cíle práce	Cíl práce byl splněn výborně.
Samostatnost při zpracování tématu včetně zhodnocení práce z hlediska plagiátorství.	Kritická analýza názorů formulovaných v odborné literatuře a následné formulování vlastních stanovisek a závěrů prokazují samostatný a tvůrčí přístup.
Logická stavba práce	Práce má logickou strukturu, počínaje otázkami koncepčními a charakteristikou současné úpravy a jejich změn, přes rozbor a kritickou analýzu právní úpravy až po analýzu konkrétních problémů a jejich řešení.
Práce se zdroji (využití cizojazyčných zdrojů) včetně citací	Účelné využití poznatků z literárních a dalších pramenů. Obsaženy jsou i zdroje zahraniční. Veškeré zdroje, citace i odkazy jsou důsledně vyznačovány.
Hloubka provedené analýzy (ve vztahu k tématu)	Hloubka provedeného rozboru zkoumané problematiky určitě odpovídá zaměření a cílům práce.
Úprava práce (text, grafy, tabulky)	Z formálního hlediska je text práce zpracován velmi dobře.
Jazyková a stylistická úroveň	Jazyková a stylistická úroveň zpracování mají vysokou úroveň.

6. Připomínky a otázky k zodpovězení při obhajobě

Doporučení/nedoporučení práce k obhajobě	Práci doporučuji k obhajobě.
Navržený klasifikační stupeň	Výborně.
Otázky k zodpovězení při obhajobě	Co, podle názoru diplomantky, bylo příčinou vzniku problematického ustanovení § 8 odst. 5 TOPO ?

V Praze dne 13.3.2023

JUDr. Rudolf Vokoun, CSc.
oponent diplomové práce